

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

tyv@eduskunta.fi

Asiantuntijalausunto HE 15/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi aikuiskoulutusetuuksista annetun lain muuttamisesta ja opintotukilain 15 §:n muuttamisesta

Esityksen tavoitteena on työmarkkinakeskusjärjestöjen yksimielisesti tekemän aloitteen pohjalta edistää palkansaajien mahdollisuutta samanaikaiseen työntekoon sekä opiskeluun aikuiskoulutustuella. Tässä tarkoituksessa esityksessä ehdotetaan uudistettaviksi soviteltua aikuiskoulutustukea ja palkansaajan aikuiskoulutustuen määräytymistä koskevia säännöksiä.

Teollisuusliitto pitää hallituksen esitystä kannatettavana, ja toivoo esityksen etenevän esitetyn aikataulun mukaisesti. Edellisen hallituksen aikana valtion rahoitusosuus poistui kokonaan ja tuki siirtyi kokonaan Työllisyysrahaston rahoitettavaksi. Nykyistä uudistusta työmarkkinajärjestöt ovat valmistelleet yhdessä ja osallistuneet tiiviisti sen valmisteluun STM:n työryhmässä. Teollisuusliiton mielestä kolmikantainen valmistelu on tärkeää, ja pitää hyvänä, että hallituksen esitys onkin syntynyt työmarkkinakeskusjärjestöjen tekemästä aloitteesta.

Hallituksen esityksessä kokoaikainen tuki pienenee kaikilta käyttäjiltä, pieni- ja keskituloisilta pieneminen on maltillinen. Osa-aikaiseen opiskeluun tuki puolestaan nousee ja muuttuu entistä kannustavammaksi. Uudistuksen tarkoituksena on helpottaa työn ja opiskelun yhteensovittamista. Aikuisille suunnattu ammatillinen koulutus on rakennettu pääsääntöisesti toteutettavaksi työn ohessa osa-aikaisesti ja osa-aikaisen tuen parantaminen edistää yksilöiden mahdollisuuksia opiskella. Läheskään kaikilla ei ole varaa jäädä kokopäiväiseksi opiskelijaksi, koska tuki ei riitä elinkustannuksiin.

Aikuiskoulutustuen ehtojen ja tukikuukausien käytön muutokset ovat kannatettavia. Osa-aikainen opiskelu käytännössä kaksinkertaistaa käytössä olevat tukikuukaudet ja uudistuksen myötä palkansaajalla on käytettävissä 30 tukikuukautta. Tämä mahdollistaa esimerkiksi kokonaisen ammatillisen tutkinnon suorittamisen aikuiskoulutustuella. Lisäksi osa-aikaisen opiskelun pienempi opintopistevaatimus laskee kynnystä lähteä opiskelemaan. Tuen yksinkertaistaminen ja maksuperustaisuus helpottavat niiden palkansaajien asemaa, joiden kuukaudessa ansaitsema palkkasumma vaihtelee (esimerkiksi tuntipalkkalaiset, vuorotyötä tekevät, ylitöitä tekevät). Esitetyt muutokset lisäävät työn ja opiskeluiden yhteensovittamisen mahdollisuuksia miesvaltaisilla aloilla, joilla aikuiskoulutustuen käyttöaste on nykyisellään matalampaa.

Teollisuusliitto korostaa, että esitettyjen muutosten vaikutusten seuranta ja arviointi on keskeistä, jotta esityksen mahdolliset positiiviset ja negatiiviset vaikutukset aikuiskoulutuksen käyttöön on tunnistettavissa. Teollisuusliiton näkökulmasta uudistuksen vaikutuksia tulee tarkastella varsinkin prosessiteollisuudessa työskentelevien osalta, sillä näissä työtehtävissä mahdolliset joustot työtehtävien suorittamisessa ovat täysin sidottuja siihen tapaan, millä tuotanto on rakennettu. Myös esityksen vaikutusten seuranta ja arviointi erityisesti pienituloisten osalta on tärkeää.

Teollisuusliiton mielestä on keskeistä huomioida, ettei omaehtoisen opiskelun tuen kehittäminen yksinään riitä vastaamaan työmarkkinoiden kasvaviin osaamisvaatimuksiin. Koulutuksen tarjonnan suuntaaminen joustaviin lisä- ja täydennyskoulutuskokonaisuuksiin on ensiarvoisen tärkeää, etenkin ammatillisen koulutuksen puolella. Työnantajien tarjoama henkilöstökoulutus jakaantuu epätasaisesti eri henkilöstöryhmille ja määrä ei ole kasvanut työelämän muutoksista huolimatta. Teollisuusliitto haluaa korostaa henkilöstöryhmien välisen, henkilöstökoulutukseen liittyvän, tasa-arvon vahvistamisen tärkeyttä.

Teollisuusliitto ry.

Lisätietoja: ulkoisen viestinnän päällikkö Antti Malste, Teollisuusliitto ry. antti.malste@teollisuusliitto.fi